

JONAJON O'ZBEK TILIM

Mamadaliyeva Saidaxon

Qo'qon davlat universiteti, Tabiiy fanlar va
iqtisodiyot fakulteti, Fizika yo'nalishi, 01-26-guruh

E-mail: saidaxonmamadaliyeva03@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22845212>

Received: 14 September 2026 • Accepted: 18 September 2026 • Published: 19 September 2026

Annotatsiya.

Ushbu maqolada o'zbek tilining tarixiy taraqqiyoti, milliy o'zlikni anglashdagi o'rni, badiiy va ilmiy imkoniyatlari hamda zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati yoritiladi. Ona tili xalqning tarixiy xotirasi, ma'naviy merosi va milliy tafakkurini avloddan avlodga yetkazuvchi bebaho vositadir. O'zbek tili uzoq tarixiy jarayon davomida boyib, Alisher Navoiy kabi buyuk ijodkorlar faoliyati orqali yuksak adabiy maqomga ko'tarilgan. Maqolada davlat tilini rivojlantirish, uni ta'lim, fan, axborot texnologiyalari va internet makonida faol qo'llash, yoshlarning tilga mas'uliyatini oshirish masalalari tahlil qilinadi. "Jonajon o'zbek tilim" tanlovi kabi tashabbuslar tilimizning nufuzi va amaliy imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilishi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar:

o'zbek tili, ona tili, davlat tili, milliy o'zlik, Alisher Navoiy, ma'naviy meros, ilm-fan, raqamlashtirish, yoshlar, til madaniyati.

Kirish

Til — insoniyatning eng buyuk kashfiyotlaridan biri, xalqni xalq qiladigan asosiy ma'naviy boylikdir. Har bir inson uchun ona tili uning ilk so'zi, bolalik xotiralarini, oilaviy tarbiyasi va milliy dunyoqarashi bilan chambarchas bog'liq. Men uchun o'zbek tili — qalbimga eng yaqin, fikrlarimni eng samimiy ifodalashga xizmat qiladigan jonajon tilimdir.

O'zbek tili xalqimizning ko'p asrlik tarixi, orzu-intilishlari, quvonch va izzatlarini, urf-odatlarini hamda ma'naviy qadriyatlarini o'zida mujassam etgan. Bugungi kunda tilimiz davlat boshqaruvi, ta'lim, ilm-fan, ommaviy axborot vositalari va madaniyat sohalarida keng qo'llanmoqda. Shu bilan birga, globallashtirish va raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilini yanada rivojlantirish, uning zamonaviy imkoniyatlarini kengaytirish har birimizning muhim vazifamizdir.

O'zbek tilining tarixiy ildizlari

O'zbek tili turkiy tillar oilasiga mansub bo'lib, uning shakllanishi xalqimizning qadimiy tarixi va Markaziy Osiyodagi madaniy jarayonlar bilan bog'liq. Tilimiz asrlar davomida turli xalqlar bilan aloqalar, ilmiy-adabiy an'analar va xalq ijodi ta'sirida rivojlangan. Mahmud Koshg'ariyning "Devonu lug'otit turk" asari turkiy tillarning boyligi va qadimiyligini ko'rsatuvchi muhim manbalardan biridir.

O'zbek adabiy tilining rivojida Alisher Navoiyning xizmatlari beqiyosdir. Buyuk mutafakkir "Muhokamat ul-lug'atayn" asarida turkiy tilning boy imkoniyatlarini ilmiy va badiiy jihatdan asoslab berdi. U o'z ijodi orqali o'zbek tilida chuqur falsafiy fikrlarni, nozik tuyg'ularni va yuksak badiiy obrazlarni ifodalash mumkinligini namoyon etdi.

Navoiy merosi bugungi avlodga tilga hurmat, so'z mas'uliyati va ona tilida ijod qilish jasoratini o'rgatadi. Zahiriddin Muhammad Bobur, Ogahiy, Muqimiy, Furqat, Abdulla Qodiriy, Cho'lpon, Oybek va boshqa ijodkorlar ham o'zbek tilining adabiy imkoniyatlarini boyitganlar.

Ona tili — milliy o'zlik va ma'naviyat asosi

Ona tili milliy o'zlikni anglashning eng muhim belgilaridan biridir. Inson o'z tarixini, ajdodlarini, milliy qadriyatlarini va xalqining dunyoqarashini avvalo til orqali anglaydi. Til yo'qolsa,

xalqning tarixiy xotirasi va ma'naviy tajribasi ham zaiflashadi. Shuning uchun ona tilini asrash va rivojlantirish faqat tilshunoslarning emas, balki barcha fuqarolarning vazifasidir.

O'zbek tilida xalqimizning odob-axloqi, kattaga hurmat, kichikka izzat, mehmondo'stlik, mehr-oqibat kabi qadriyatlari aks etgan. "Assalomu alaykum", "marhamat", "rahmat", "duo qiling" kabi iboralar tilimizning insoniylik va samimiyatga boyligini ko'rsatadi. Maqollar, matalar, dostonlar va xalq qo'shiqlari esa avlodlar tajribasini saqlab kelayotgan bebaho ma'naviy xazinadir.

O'zbek tili va zamonaviy taraqqiyot

Bugungi davr davlat tilidan yangi vazifalarni talab qilmoqda. O'zbek tili ta'lim va adabiyot tili bo'lish bilan birga, zamonaviy fan, texnika, iqtisodiyot va axborot texnologiyalari tiliga ham aylanishi kerak. Ilmiy atamalarni tartibga solish, sifatli darsliklar yaratish, elektron lug'atlar va raqamli ta'lim resurslarini ko'paytirish bu boradagi muhim yo'nalishlardir.

O'zbek tilini raqamlashtirish uning kelajagi uchun katta ahamiyatga ega. Kompyuter dasturlari, mobil ilovalar, ovozni matnga aylantirish tizimlari, elektron tarjimonlar va sun'iy intellekt vositalarida o'zbek tilidan foydalanish imkoniyatlari kengayishi lozim. Buning uchun til korpuslarini yaratish, zamonaviy lug'at bazalarini shakllantirish va o'zbek tilidagi raqamli kontentni ko'paytirish zarur.

Men fizika yo'nalishida tahsil olayotgan talaba sifatida ilm-fan tilining ravon va aniq bo'lishi muhim deb hisoblayman. Murakkab ilmiy tushunchalarni o'zbek tilida sodda, tushunarli va to'g'ri ifodalash yoshlarning bilim olishiga yordam beradi. Fizika, matematika, informatika va boshqa fanlar bo'yicha o'zbek tilidagi ilmiy-ommabop manbalar qancha ko'paysa, yoshlarning ilmga qiziqishi shuncha ortadi.

Yoshlar va til mas'uliyati

Tilning kelajagi yoshlarning unga bo'lgan munosabatiga bog'liq. Yoshlar ona tilida savodli yozishi, nutq madaniyatiga amal qilishi, ijtimoiy tarmoqlarda sifatli va mazmunli kontent yaratishi kerak. Boshqa tillarni o'rganish ona tilini unutish degani emas. Aksincha, o'z tilini yaxshi bilgan inson xorijiy tillarni ham puxta o'zlashtiradi va o'z milliy qiyofasini saqlab qoladi.

Ona tiliga hurmat kundalik hayotdagi oddiy odatlardan boshlanadi: so'zlarni to'g'ri yozish, adabiy talaffuzga amal qilish, keraksiz chet so'zlarini o'rinli muqobillar bilan almashtirish, kitob o'qish va fikrni aniq ifodalash. Har bir yosh o'z nutqi va yozuvi bilan o'zbek tilining obro'siga hissa qo'shadi.

Vazirlar Mahkamasining Davlat tilini rivojlantirish departamenti hamda O'zbek tilini rivojlantirish jamg'armasi tomonidan tashkil etilayotgan "Jonajon o'zbek tilim" tanlovi ana shu mas'uliyatni kuchaytirishga xizmat qiladi. Tanlovning ilmiy tadqiqot, dasturiy mahsulot, badiiy-ijodiy asar, ommaviy axborot materiali, videorolik, xalqaro targ'ibot va xorijlik do'stlar ijodi kabi yo'nalishlari yoshlar uchun keng ijodiy imkoniyat yaratadi.

Tilimizni rivojlantirish bo'yicha takliflar

Birinchidan, ta'lim muassasalarida o'zbek tilida ilmiy va ommabop adabiyotlar fondini kengaytirish lozim. Ikkinchidan, zamonaviy texnologiyalar asosida o'zbek tilining elektron lug'atlari, matn korpuslari va ta'lim platformalarini yaratish kerak. Uchinchidan, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda adabiy til me'yorlariga rioya qiladigan sifatli materiallar sonini oshirish zarur.

Shuningdek, yosh ijodkorlar, dasturchilar, jurnalistlar va tadqiqotchilarni ona tilida mahsulot yaratishga rag'batlantirish muhim. O'zbek tilidagi ilmiy maqola, podcast, videodars, mobil ilova yoki badiiy asar ham til taraqqiyotiga qo'shilgan katta hissa bo'la oladi. Tilni rivojlantirishning eng samarali yo'li — undan turli sohalarida faol va zamonaviy foydalanishdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, o'zbek tili — xalqimizning tarixiy xotirasi, milliy g'ururi va ma'naviy tayanchidir. U bizni ajdodlarimiz bilan bog'laydi, bugungi kunimizni ifodalaydi va kelajak sari yo'l ko'rsatadi. Tilimizni sevish uni faqat madh etish emas, balki to'g'ri qo'llash, ilm-fan va texnologiya sohalarida rivojlantirish, yosh avlodga sof va boy holatda yetkazish demakdir.

"Jonajon o'zbek tilim" tanlovi kabi tashabbuslar tilimizning ilmiy, badiiy, raqamli va xalqaro imkoniyatlarini namoyon etishga yordam beradi. Men talaba sifatida o'zbek tilida bilim olish,

ilmiy izlanish olib borish va uning nufuzini oshirishga munosib hissa qo'shishni o'z burchim deb bilaman.

Jonajon o'zbek tilim — qalbimning ovozi, millatimning ruhi va kelajagimning ma'naviy poydevoridir. Tilimiz doimo rivojlansin, nufuzi yuksalsin va dunyo miqyosida munosib o'rin egallasin!

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. "Davlat tili haqida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni.
3. Mahmud Koshg'ariy. "Devonu lug'otit turk".
4. Alisher Navoiy. "Muhokamat ul-lug'atayn".
5. "Jonajon o'zbek tilim" tanlovi haqida Vazirlar Mahkamasining Davlat tilini rivojlantirish departamenti va O'zbek tilini rivojlantirish jamg'armasi tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar.

MY NATIVE UZBEK LANGUAGE

Abstract

This article examines the historical development of the Uzbek language, its role in national identity, its artistic and scientific potential, and its importance in modern society. A mother tongue is an invaluable means of transmitting a people's historical memory, spiritual heritage, and national way of thinking from one generation to another. The Uzbek language has developed over many centuries and reached a high literary level through the work of great creators, especially Alisher Navoi. The article discusses the development of the state language, its active use in education, science, information technologies, and the Internet, as well as young people's responsibility toward their native language. It also explains the importance of initiatives such as the "My Native Uzbek Language" competition in increasing the prestige and practical potential of Uzbek.

Keywords:

Uzbek language, mother tongue, state language, national identity, Alisher Navoi, spiritual heritage, science, digitalization, youth, language culture.

МОЙ РОДНОЙ УЗБЕКСКИЙ ЯЗЫК

Аннотация

В статье освещаются историческое развитие узбекского языка, его роль в осознании национальной идентичности, художественные и научные возможности, а также значение в современном обществе. Родной язык является бесценным средством передачи исторической памяти, духовного наследия и национального мышления народа из поколения в поколение. Узбекский язык развивался на протяжении многих веков и благодаря деятельности великих творцов, в частности Алишера Навои, достиг высокого литературного уровня. В статье рассматриваются вопросы развития государственного языка, его активного использования в образовании, науке, информационных технологиях и интернет-пространстве, а также повышения ответственности молодёжи перед родным языком. Обосновывается значение инициатив, подобных конкурсу «Мой родной узбекский язык», для повышения престижа и практических возможностей языка.

Ключевые слова:

узбекский язык, родной язык, государственный язык, национальная идентичность, Алишер Навои, духовное наследие, наука, цифровизация, молодёжь, культура речи.